

Kuljetuksen ja varastoinnin päätoimialan työpaikkatapaturmat

Tapaturmavakuutuskeskuksen analyysija
1.10.2020

25

Kuljetuksen ja varastoinnin päätoimialan työpaikkatapaturmat

Kuljetuksen ja varastoinnin päätoimialalla työpaikkatapaturmien lukumääräkehitys on ollut melko vähäistä viime vuosina, mutta työpaikkatapaturmien taajuudet eri vakavuusluokissa ovat olleet vakaasti laskussa. Päätoimialan sisällä posti- ja kuriiritoiminnassa työpaikkatapaturmien taajuus on korkein.

TEKSTI: JANNE SYSI-AHO, TAPATURMAVAKUUTUSKESKUS

Kuljetuksen ja varastoinnin päätoimialaan kuuluu maaliikenne, sekä henkilö- että tavaraliikenne, putkikuljetus, vesiliikenne, ilmaliikenne sekä kuljettamiseen liittyvät tukitoiminnot, kuten terminaali- ja pysäköintipalvelut, lastinkäsittely, satamat, lentokentät ja varastointi, kuljetusvälineiden vuokraus kuljettajan kanssa ja posti- ja kuriiritoinnot. Huomattavaa on, että joillakin alitoimialoilla kuten tavarankuljetuksessa ja henkilöliikenteen taksinkuljettajilla yrittäjien tekemän työn osuus on merkittävä.

Kuljetuksen ja varastoinnin päätoimialalla vuonna 2019 sattui palkansaajille yhteensä 7619 työpaikkatapaturmaa, vuotta aiemmin vastaava lukumäärä oli 7617. Palkansaajien työpaikkatapaturmat jakautuivat päätoimialan toimialoille seuraavasti:

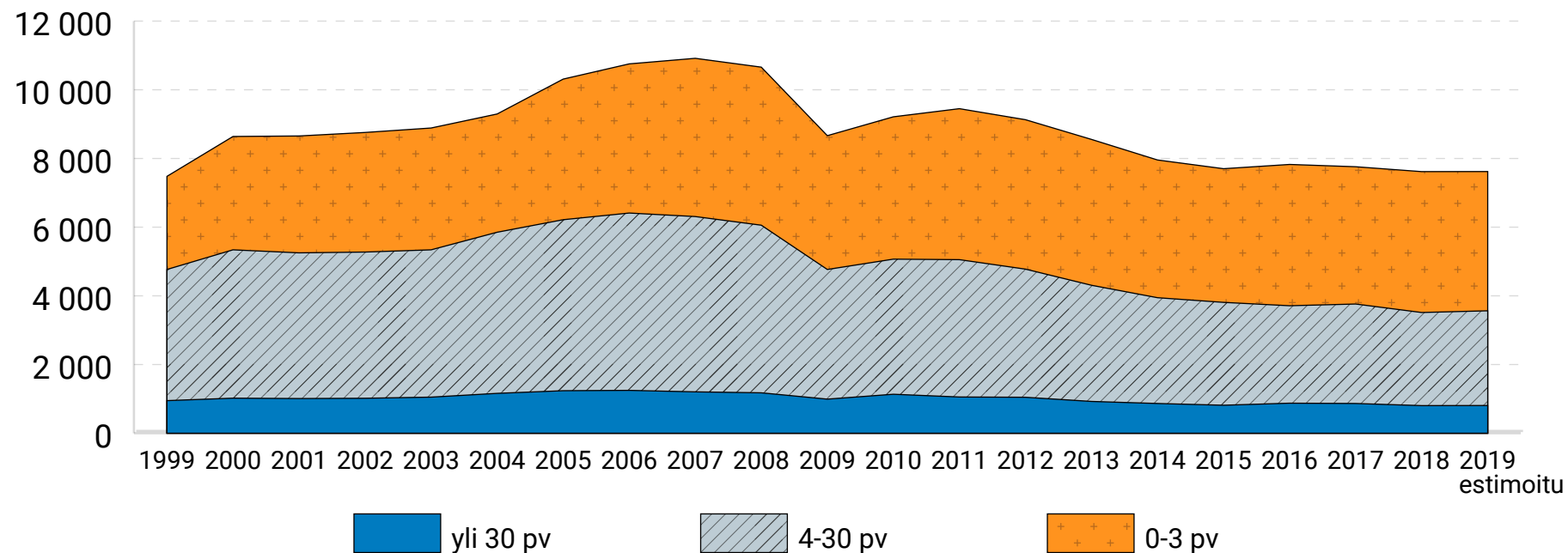
- Maaliikenne ja putkijohtokuljetus 4274 tapaturmaa, muutos edellisvuodesta 2,1 %

- Vesiliikenne 331 tapaturmaa, muutos edellisvuodesta 6,4 %
- Ilmaliikenne 168 tapaturmaa, muutos edellisvuodesta -1,8 %
- Varastointi ja liikennettä palveleva toim. 1522 tapaturmaa, muutos edellisvuodesta 3,3 %
- Posti- ja kuriiritoiminta 1324 tapaturmaa, muutos edellisvuodesta -10,3 %

Työpaikkatapaturmien taajuudet vakaassa laskusuunnassa

Kuljetuksen ja varastoinnin päätoimialalla palkansaajien työpaikkatapaturmien taajuus on ollut tasaisessa laskussa. Myös vakavampien vähintään 4 päivän sekä yli 30 päivän työkyvyttömyyteen johtaneiden työpaikkatapaturmien taajuus on laskenut.

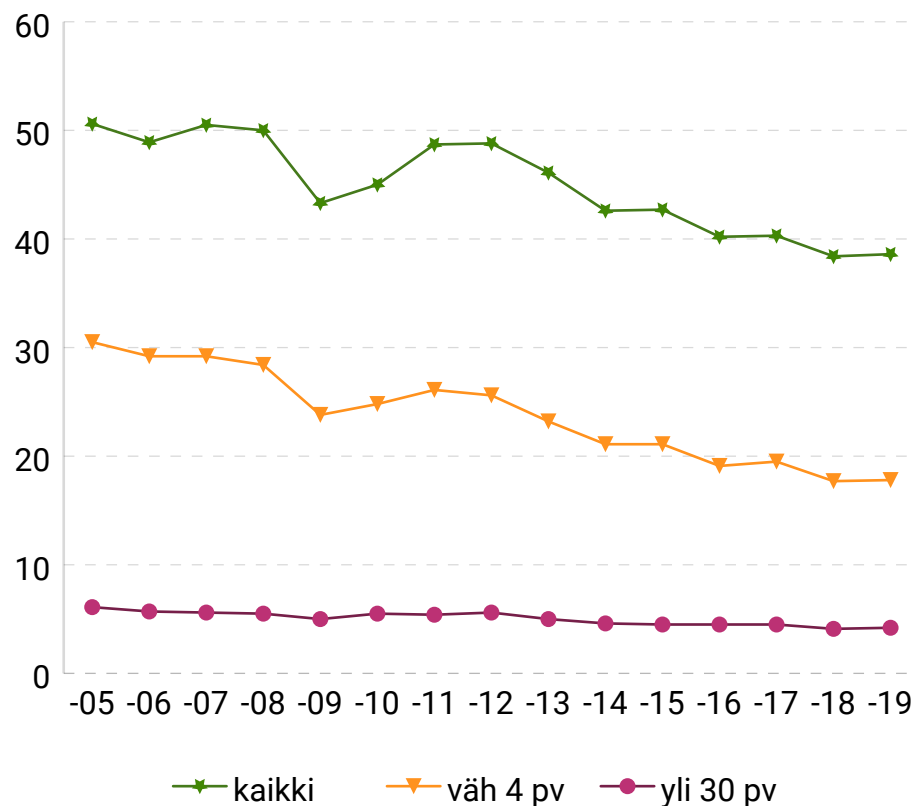
Kuva 1. Palkansaajien työpaikkatapaturmien lukumäärät kuljetuksen ja varastoinnin päätoimialalla aiheutuneen työkyvyttömyyden keston eri luokissa.

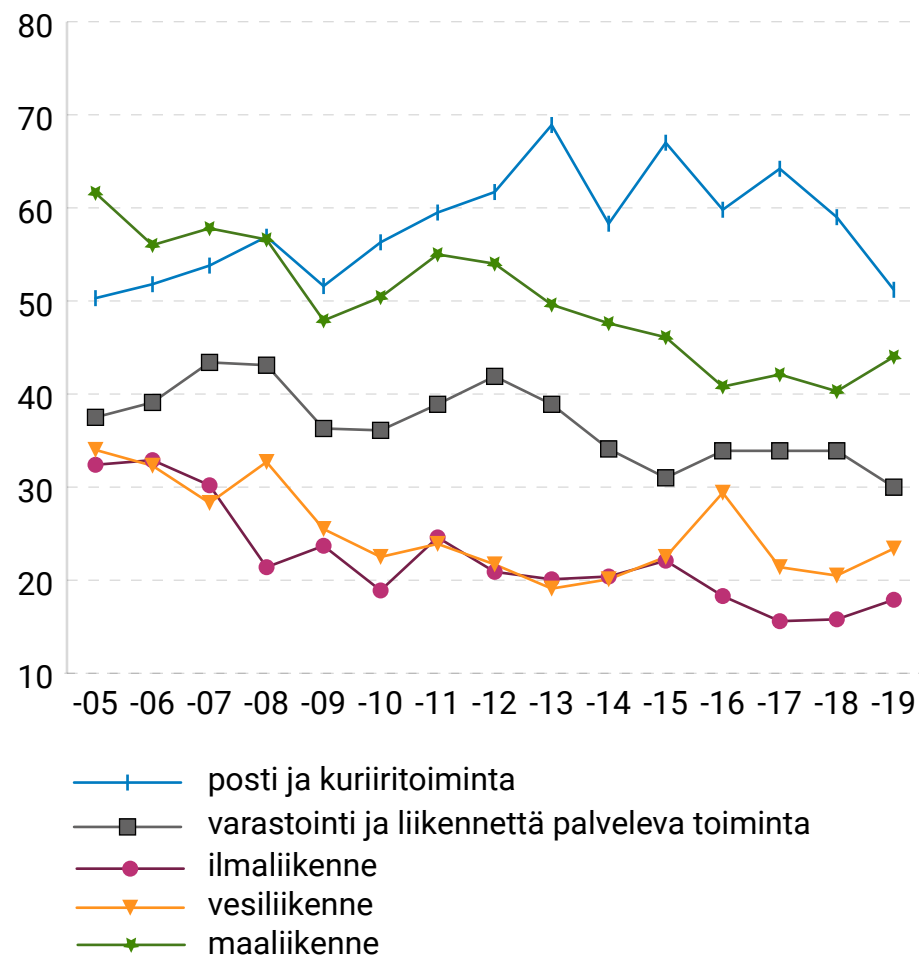
Tarkemmalla toimialan luokitustasolla tarkasteltuna taajuustrendi on ollut viime vuosina selvästi laskeva maaliikenteen, ilmaliikenteen sekä varastoinnin ja liikennettä palvelevan toiminnan toimialoilla. Vesiliikenteen osalta taajuus on jopa saattanut kääntyä viimeisimpinä vuosina kasvuun. Posti- ja kuriiritoiminnan osalta muutama viimeisin vuosi on näyttänyt puolestaan jo alenevaa taajuuskehi-

tystä ja taajuus on palannut takaisin noin vuoden 2009 tasoon. Posti- ja kuriiritoiminnan toimialalla työssä liikutaan paljon ulkona ja kaatumiset ovat verraten yleisiä, joten vuosittain vaihtelevilla liukka-usolosuhteilla on huomattava vaikutus myös tapaturmataajuuteen.

Kuva 2. Palkansaajien työpaikkatapaturmien taajuus kuljetuksen ja varastoinnin päätoimialalla ja eri vakavuusrajoilla. Yksikkö: työpaikkatapaturmaa per miljoona tehtyä työtuntia.

Kuva 3. Palkansaajien työpaikkatapaturmien taajuudet päätoimialan tarkemmilla toimialoilla. Yksikkö: työpaikkatapaturmaa per miljoona tehtyä työtuntia.

Kuolemaan johtaneet onnettomuudet

Kuolemaan johtaneita työpaikkatapaturmia on sattunut vuosittain kuljetuksen ja varastoinnin päätoimialalla. Osa kuolemaan johtaneista tapaturmista on sattunut yrittäjille ja näitä tarkastellaan erikseen yrittäjien työpaikkatapaturmia käsittelevässä luvussa. Osa kuolemaan johtaneista tapaturmista on ollut liikenneonnettomuuksia (yhteentörmäyksiä, ulosajoja, hirvieläinonnettomuuksia jne.) ja osa on sattunut kuljettajan työskennellessä tai liikkussa ajoneuvon ohjaamon ulkopuolella. Kuolemaan johtaneita kuljetusalan tapaturmia on tutkittu ja raportit suosituksineen on saatavissa TVK:n verkkosivuilta ja TOTTI-järjestelmästä. TOT-tutkinnassa on tutkittu useita raskaiden ajoneuvojen kuljettajille sattuneita kuolemaan johtaneita työpaikkatapaturmia, mm. teematutkinnat:

- Laitureilla ja -terminaaleissa sattuneet työpaikkakuolemat
- Kuorma-autojen lavojen ja rungon väliin jäämisistä aiheutuneet työpaikkakuolemantapaukset
- Kuorma-autojen käsijarrujen kytkemättä jättämisestä aiheutuneet työpaikkakuolemantapaukset

Ja yksittäisten onnettomuuksien tutkintaraportteja mm.:

- Ajoneuvoyhdistelmän kuljettaja puristui perävaunun ja vetoväunun väliin
- Kuorma-autonkuljettaja jäi puutavarapöydän alle rakennustyömaalla

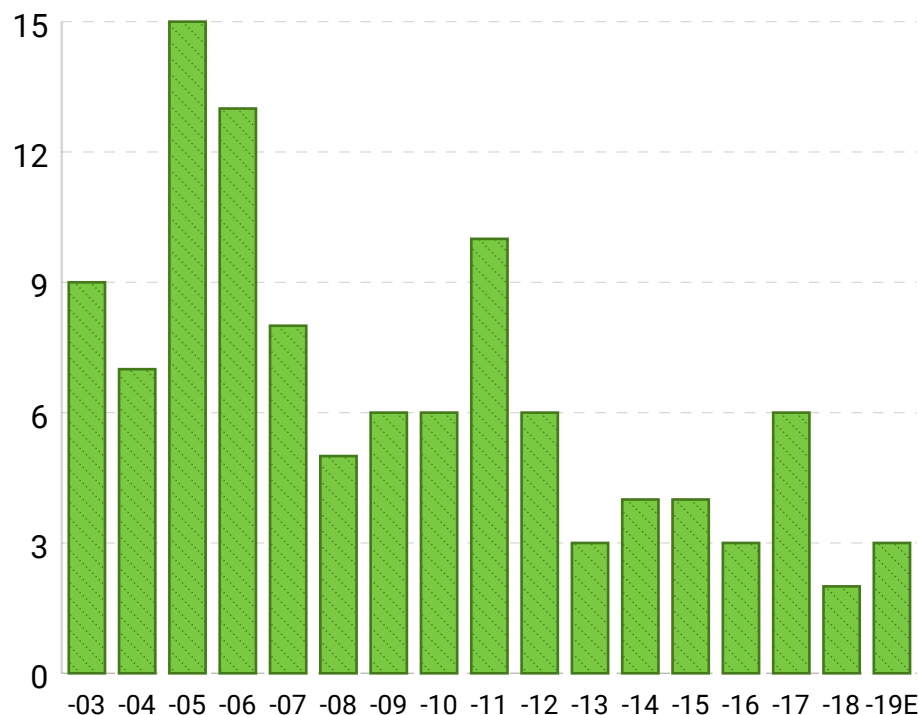
- Kuorma-auton kuljettaja jäi kahden merikontista pudonneen kaivonkansipaketin alle

Jos tarkastellaan tilastoja toimialan sijaan ammattitehtävinä, on kuolemaan johtaneita työpaikkatapaturmia viime vuosina ollut kuljetustyön ammattiluokassa 'kuljetustyöntekijät' selvästi eniten suhteessa tehdyn työn määrään. Tässä on kuitenkin huomattava, että kuolemaan johtaneita työpaikkatapaturmia sattuu vuosittain niin vähän, että tarkkojen taajuuslukujen sijaan laskennan tuloksista nähdään käytännössä tasoeroja, tyypillisesti tuloslukuissa vaihtelu yksittäisten vuosien välillä on suurta. Vuosina 2010-2019 on sattunut yhteensä 44 kuolemaan johtanutta työpaikkatapaturmaa kuorma-auton kuljettajille tai raskaiden moottoriajoneuvojen kuljettajille. (Ammattiluokat 541 vanhassa ja 833 uudessa ammattiluokituksessa). Näistä 20 tapauksessa vahingoittumistapana on ollut puristuminen tai ruhjoutuminen. 8 tapauksessa vahingoittumistapa liikkuvan aiheuttajan osuma tai siihen törmäminen.

Vakavat työpaikkatapaturmat yleisimmin liikkumistapaturmia

Vakavia, yli 30 päivän työkyvyttömyyteen johtaneita palkansaajien työpaikkatapaturmia kuljetuksen ja varastoinnin päätoimialalla on vuosittain sattunut n. 800-900, vuonna 2018 yhteensä 804 ja ennakoarvion mukaan vuonna 2019 luku on melko tarkasti samalla

Kuva 4. Palkansaajien kuolemaan johtaneet työpaikkatapaturmat kuljetuksen ja varastoinnin päätoimialalla.

tasolla. Vakavien tapaturmien jakaumat ovat pysyneet verrattain vakaina jo monen vuoden ajan. Yleisimmin vakava loukkaantuminen on tapahtunut varastointiin, kuormaamiseen tai kuorman purkamiseen tarkoitetulla alueella (vuonna 2019 yhteensä 33,6 %) tai julkisessa ympäristössä (26,4 %). Tuotantolaitoksissa, tehtaissa ja pajoissa sekä huoltoalueilla ja korjaamoissa sattui kummassakin yhteensä 6,3 % vakavista loukkaantumisista. Vakavista palkansaajien työpaikkatapaturmista 2019 yhteensä 48,9 % oli vahingoittumistavaltaan seurausta kiinteää pintaa vasten iskeytymisestä (kaatumiset ja putoamiset) ja 15,9 % seurausta äkillisestä fyysisestä kuormittumisesta, 10,7 % liikkuvan aiheuttajan osumasta ja 10,5 % puristumisesta tai ruhjoutumisesta. Vahingoittumista edeltänyt työsuoritus oli vakavien tapauksen osalta 2019 henkilön liikkuminen 45,4 %, taakan käsivoimin siirtäminen 14,7 %, esineiden käsitteleminen 12,7 % ja erilaisten kulkuneuvojen tai siirtolaitteiden käyttö 10,5 %.

Kuljetuksen ja varastoinnin päätoimialan toimialoilla työpaikkatapaturmien jakaumat ovat keskenään erilaisia

Päätoimialat ja niiden toimialat niputtavat varsin erilaisia töitä yhteen. Päätoimialan sisällä toimialoilla työt esimerkiksi ilmaliikenteessä ja posti- ja kuriiritoiminnassa ovat verraten erilaisia. Samoin mm. varastointi eroaa liikennettä palvelevasta toiminnasta, esim.

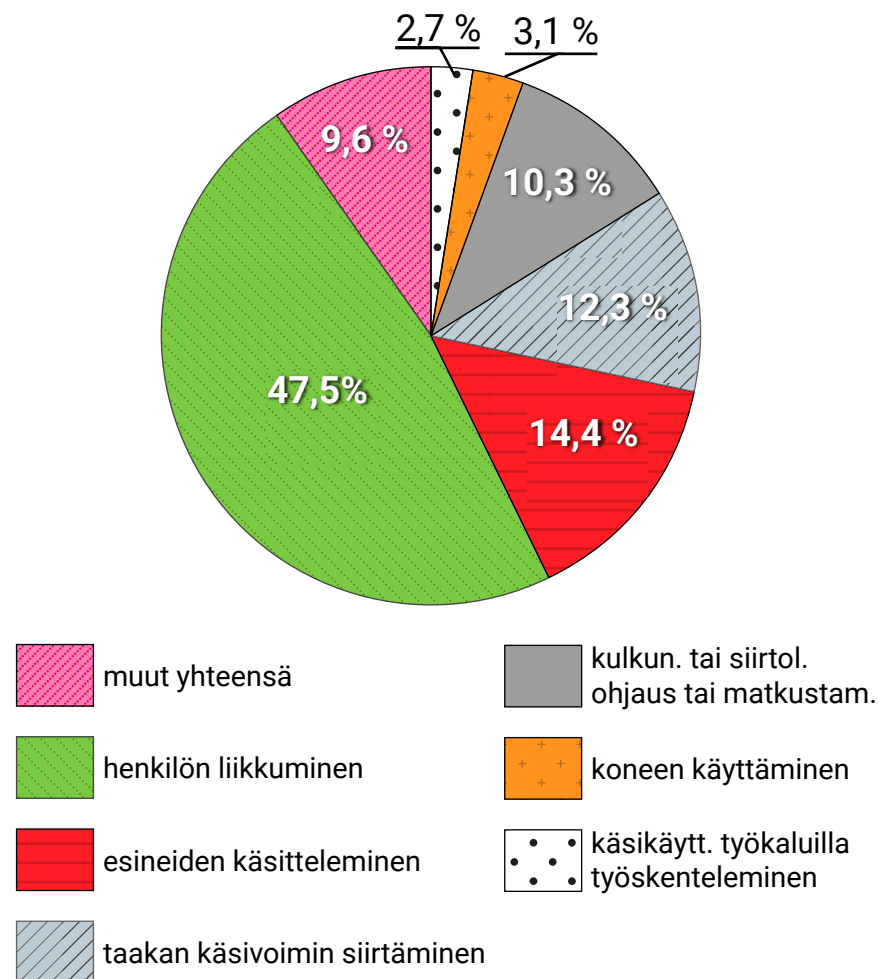
satamista. Selkeimmin %-jakaumaltaan, esimerkiksi työsuoritusmuuttujan osalta, eroaa päätoimialan sisällä posti- ja kuriiritoiminta, jossa sattuu suhteessa eniten alaraajojen loukkaantumisia (39,8 % työpaikkatapaturmista vuonna 2019 oli posti- ja kuriiritoiminnan toimialalla alaraajojen alueen vammoja). Posti- ja kuriiritoiminnan osalta suurin osa työpaikkatapaturmista liittyy henkilön liikkumiseen ja toisaalta muita toimialoja harvempi työpaikkatapaturma liittyy esineiden käsittelemiseen, joissa yläraajojen alueen, etenkin sormien, vammat ovat kaikista yleisimpiä.

Työpaikkatapaturmista aiheutuneista vammoista 31,2 % on ollut alaraajoihin kohdistuvia ja 30,9 % yläraajoihin kohdistuvia. Päätoimialalla pään alueen loukkaantumisia on 11,9 % ja 10,9 % selän vahingoittumisia.

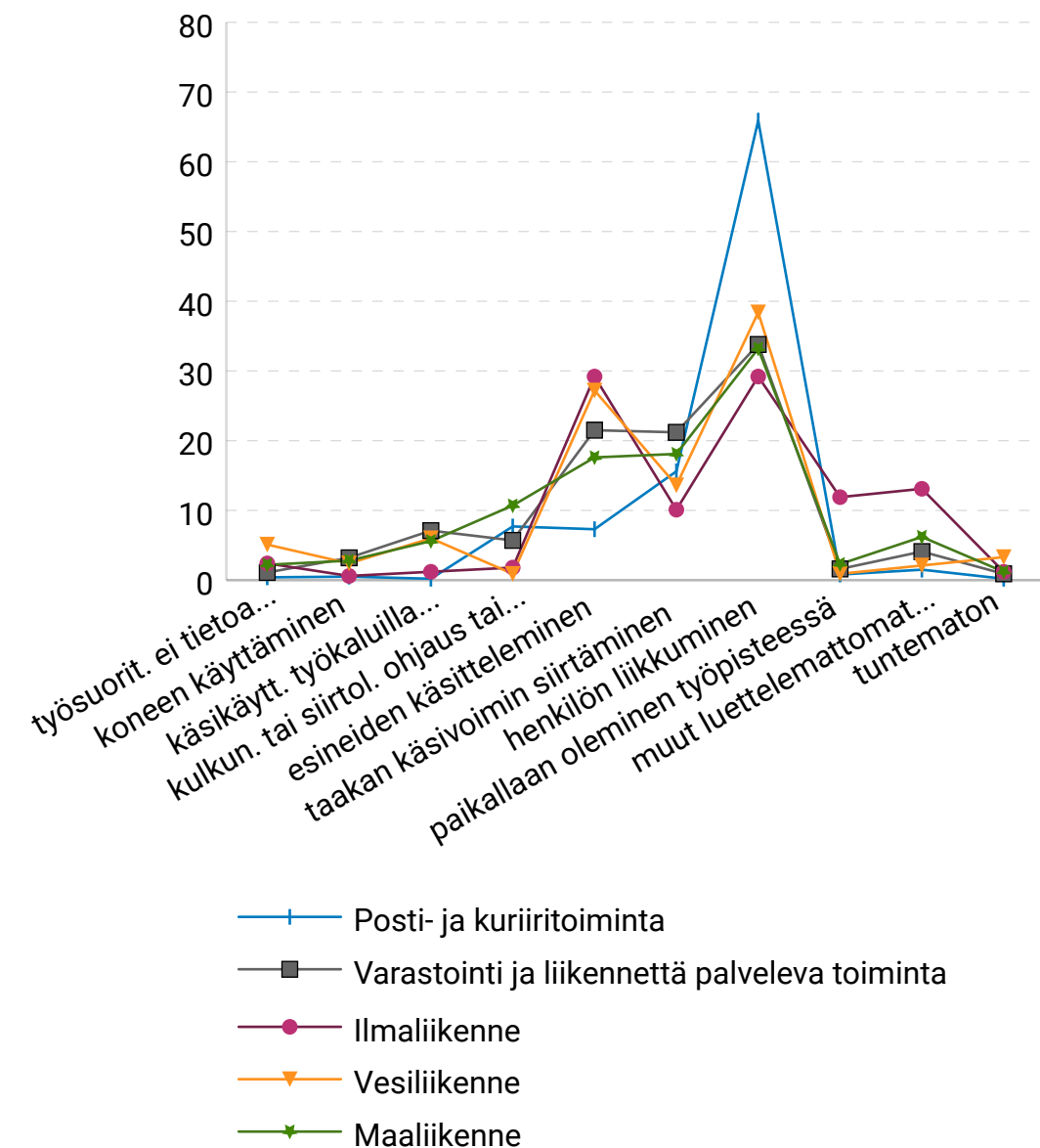
Kuljetusalan yrittäjien työpaikkatapaturmat

Kuljetuksen ja varastoinnin toimialojen yrittäjille sattui 2019 yhteensä 594 korvattua työpaikkatapaturmaa, vuonna 2018 vastaava luku oli 644. Lukumäärä on ollut viimeiset 3 vuotta laskusuunnassa. Vuoden 2019 työpaikkatapaturmista 554 oli maantieliikenteen toimialan yrittäjille sattuneita ja 28 työpaikkatapaturmaa varastoinnin ja liikennettä palvelevan toiminnan toimialalta. Vuonna 2019 päätoimialan yrittäjien työpaikkatapaturmista 41,6 % oli henkilön liikkumiseen liittyviä, 16,8 % esineiden käsittelemiseen liittyviä

Kuva 5. Vakavien, yli 30 päivän työkyvyttömyyteen johtaneiden palkansaajien työpaikkatapaturmien osuudet vuonna 2018 kuljetuksen ja varastoinnin päätoimialalla.

Kuva 6. Palkansaajien työpaikkatapaturmien jakauma (%) työsuorituksen mukaan kuljetuksen ja varastoinnin päätoimialan toimialoilla.

ja 13,1 % taakan käsivoimin siirtämisen yhteydessä sattuneita. Yläraajojen vammoja vuoden 2019 työpaikkatapaturmista oli yhteensä 188 ja alaraajojen 175, pään alueen 84 tapaturmaa ja selän vahingoittumisia yhteensä 54 tapaturmaa.

Kuolemaan johtaneita työpaikkatapaturmia on vakuutetuille kuljetuksen ja varastoinnin päätoimialan yrittäjille sattunut 1 vuonna 2016, 2 vuonna 2017 ja 3 vuonna 2018. Vuonna 2019 yksi itsenäinen työnsuorittaja kuoli tapaturmassa, jossa hänen ohjaamansa kuorma-auto luisui peruutussuunnassa tieltä ja kaatui kyljelleen sekä yksi yrittäjä kuoli kuorma-auton korjaustöiden yhteydessä jäätyään puristuksiin kuormalavan ja ajoneuvon rungon väliin.

Lisätietoja: Janne Sysi-Aho, janne.sysi-aho@tvk.fi

Tapaturmavakuutuskeskus, TVK

Tässä analyysiraportissa esitetään analyysin laatijoiden näkemys aiheesta.

Analyyysi on laadittu elokuussa 2020.

Tapaturmavakuutuskeskus TVK, Itämerenkatu 11-13, 00180 Helsinki